

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 10 йиллигига

Демократия — ҳалқ ҳокимиятчилиги демак

Маълумки. Конституция конституцияни тузумининг асосий шартларидан бирни бўлмани ҳалқ ҳокимиятчилигини мустақамлаб беради.

Конституциянинг П бобида «халқ ҳокимиятчилиги» атаси манбаи «демократия» деган атами билан узвий болгандан. Инсоннот таҳрибасида демократиянинг иккича шакли мажбуя. Тўғридан-тўғри, яъни бевонсиз демократия ҳамда вакилик демократияси — органлар, аввалинбор, вакилик ва бошқа салаб кўйиладиган орталар орқали ошириладиган демократия. Яъни сайлов демократияси. Демократиянинг мазкур шакларини бир-бирига қарши кўйласди, лозим, чунки бу иккага шакли ўзига хос аҳамиятига эга.

Тўғридан-тўғри демократия — инсоннот давлат ишларини ҳал қилиши яширин овоз берган орқали ега бошқа шакли бевонсиз иштирок этишидан. Вакилик демократияси деб инсоннот давлат ишларини ҳал этишига ўзи салаган вакилиари, яъни давлатлар орқали иштириши.

Бугун демократия — жаҳон таракқиётининг асосий таймойларидан бирни, нафакат сиёсий, балки маънавий қадрият ҳамдир. Бугун жаҳонда демократияни тан олган мамлакатнина эътибор ва эътибор кўзонади.

Демократия — барча фуқаролар шакшубхаси тенг бўлган, сиёсий азм ёзарорлар ҳамиши озилининг ҳақ-хуқуқарни хисбога олган ва химоя қўланган хода ишқарни иордаси билан қабул килинадиган ўз-ўзини бошқарни гузумиди.

Демократия Узининг фуқароларга ўзлари ва мамлакатларидан тақдирла дойр давлатона корролар чиқарни жараёнда тўғридан-тўғри, масалан, референдумлар орқали иштирок этиши имконини беради. Бу бевонсиз демократия демаклар. Бундай имконият Узбекистон Республикаси Конституциясининг 9 ва 32-моддадаридан ҳам кўзда тутилган.

Маълумки, ҳозирги замонда жамиятлар катта ва мураккаблар. Шунинг учун фуқаролар аksariyati ҳолларда ўзларининг ис таклари, имконияти ёки зарурларни ўзларини сайдайдилар. Бундай **вакидлик демократияси** ёки, бошқарча айтганида, **бевонсиз демократия** деб айтадилади.

Вакидлик демократиянинг асосидан ўтиқасидаги ҳақоний, ҳадол ва мубобил сайловлар ётади. Бундай сайловларини изил ўтиқасидан ҳокимиятни ҳалқа бўлгаб туради. Ҳалқ учин сайловларни ҳаммиша танлов бор. Ҳатто бирномоид кўйилганда ётади. Чунки шундай ҳам сайловчинин олдиши камиди уч яъни очиши: биринчидан, шу номзод учун овоз берини мумкин; иккинчидан, шу номзодга қарши овоз берини мумкин; учинчидан, сайловларни келмасити ва бу билан уни инкор этиши мумкин; учинчадан, яна инти сайлов тақдирланадиган.

Демократия шароитида ҳукumat ҳокимиятни бошқарадиган ҳалқи розилиги билан олади ва мабоди, ҳалқ, ҳукumatiga ишончни ўютка, уни тинчи, демократик ўй билан алмаштира олади. Зеро, инглиз файласуфи Жон Локк «Ҳокимият ҳақида»да ёзганидек, «деб бир инсон ўз ўтиқасидан ҳақамидир», «кар бир инсон ўз ўтиқасидан ҳақамидир» ва узига бекинидан воз кечиб, ўзининг устидан ҳокимиятни бошқарадиган даолатидан.

Иккича чиқарни. Узбекистон Республикаси Олий Мажлисингин ўтиқасидаги куртиларни саласалар билан танишиб, ана шу одимларни яна бир карра ҳиссатидан.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисингин ўтиқасидаги сесияни кун тартибига кирилганда масалалар билан танишиб, ана шу одимларни яна бир карра ҳиссатидан.

«Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисингин Сенати тўрсисидаги «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисингин конунчиларни паласати тўрсисидаги конун лойхадарни кимни ўтига тортмайдиган дейсиз. Кейинги кунларда ҳақиқи анжумандада қатнишмайсан, Сенат, конунчиларни паласати ҳақиқи фуқаролардан саволлар ёғилиб келадиган

мият сайлар экан, унинг фаолиятидан хисоблар ва хабардор бўлингача ҳақлилар.

Демократия шундай тузумки, унда инсоннот имкон қадар кам бошқараладилар. Имкон қадар кам беъзота қылаладилар. Аммо бу дегани инсон бошқарошдоқлик қилаверади, чегарадаги чиқарверади дегани ёмас. Чунки бошқа инсонлар ҳам унинг қадар озод инсоннот имконийларни иштайдилар, ҳаловат ҳақида иштайдилар. Бир инсоннот имконийларни бошқа инсонга беъзота ҳақимиятни беъзотадиган орталар оамала ошириладиган демократия. Яъни сайлов демократияси. Демократиянинг мазкур шакларини бир-бирига қарши кўйласди, лозим, чунки бу иккага шакли ўзига хос аҳамиятига эга.

Жамиятта ҳокимиятнинг таксилманини, ҳалқ иродасини ифода этишини сай-

Сайловнинг изил ўтиши, озилкагида сиёсий, ижтимоий, диний, миллий гурухлар манфатларига ҳалқ қулоқ солинини каби демократияни усуралар мусоидатини сақлашни ҳақида. Гурчандан-тўғри, яъни бевонсиз демократияни ҳамда вакилик демократияси — органлар, аввалинбор, вакилик орталар оамала ошириладиган демократия. Яъни сайлов демократияси. Демократиянинг мазкур шакларини бир-бирига қарши кўйласди, лозим, чунки бу иккага шакли ўзига хос аҳамиятига эга.

Ҳокимиятта ҳокимиятнинг тақсилманини, ҳалқ иродасини ифода этишини сай-

ловнинг ҳақимиятнинг тақсилманини, ҳалқ иродас

Спорт

Ва ниҳоят, кутилган дақиқалар етиб келди. "Пахтакор" командаси учини бор мамлакат чемпиони бўлди. Олтин медаль футбол бўйича мамлакат XI чемпионатининг 26-урчашвида юлга киритилиди. Ваҳоланки, хали олдинда яна 4 та ўйин бор.

"Пахтакор" — мамлакат чемпиони

"Пахтакор"ни деч ким кубиб этиб бўлмас чўққига олиб чиқсан учрашув "Самарқанд-Динамо" клуби билан бўлган ўйинда юз берди. Виктор Жалилов шогирдлари майдонда ишонч билан ҳаракат қилилар. Максад аниқ эди, аммо олдинда уни кандай қилиб амалга ошириши вазифаси туради. Вазифа осонликча ҳал этиди: дастлаб клубнинг ёш ўйинчиси Александер Гейнрих қаторасига иккита гол киритди. Сўнгра Гочкули Гочкулиев пешнайтидан ўзини кўрсатди. Миржалол Косимовнинг самарқандилари дарвозасига киритган чориёй тўли хисобини 4:0 га етказди. Шундай қилиб, олтин медаль соҳиби аниқ бўлди. Фақат ёшлардан иборат "Пахтакор" командаси 26 ўйинда бир марта мағлубиятга учради. Улар 2 марта дурандан рози бўлиши. 23 марта музффарлик түгини кўтариши. Хали ҳеч бир команда бунчалик кўнгалашибмаган. Шу давр мобайнида Виктор Жалилов шогирдлари рақиблари дарво-

засига 81 марта тўн киритиб, ўзлариникандан бор-йўли 12 та тўп ўтказиб юборишган.

Хўш, чемпион анниқ бўлди, турнирнинг боска қаватларида нима гаплар?

Иккичи ўринда бораётган Фарғонадан "Нефти" командаси учини ўрнингдаги "Кизилкўм"дан атиги икки очко фарқи бор. Аммо яхинда Техрондаги Осиё чемпионатлари кубоги учрашувидан қайтган фарғонадилар битта ўйин кам утказишган. Уларнинг ортидан Каршининг "Насаф" командаси изкуварлик қилмоқда. Хуллас, иккичи ва учини ўрнингдаги масаласи сўнгига ўйинларда ҳал бўладиган кўрилади. Худди шуннингдек, турнир охиридан командаларнинг олий лигани тарк этиши "мусобақаси" натижалари ҳам ҳали маъмум эмас. Аммо 2003 йилда олий лигани тўлдиридан командалар аниқ бўлди. Булар— "Гулстон" ва Кувасойнинг "Цементчи" жамоаларидир.

Бозирлар Маҳкамасининг

	Ў	Ю	Д	М	Т-Н	О
1. "Пахтакор"	26	23	2	1	81 — 12	71
2. "Нефти"	27	19	3	5	68 — 29	60
3. "Кизилкўм"	28	18	4	6	64 — 30	58
4. "Насаф"	28	18	3	7	57 — 32	57
5. "Металлург"	28	13	6	9	39 — 34	45
6. "Навбахор"	28	13	4	11	49 — 36	43
7. "Бухоро"	28	12	4	12	36 — 49	40
8. "Дўстлик"	28	11	2	15	33 — 39	35
9. "Андижон"	28	9	5	14	39 — 56	32
10. "Самарқанд-Д"	28	9	4	15	24 — 43	31
11. "Сурхон"	28	9	3	16	34 — 49	30
12. "Машъял"	27	8	5	14	31 — 51	29
13. "Трактор"	28	8	5	15	35 — 58	29
14. "Қўйон-1912"	28	8	2	18	28 — 59	26
15. "Зарафшон"	28	7	4	17	35 — 52	25
16. "Сўёдиена"	28	7	4	17	27 — 51	25

Ўз мухабиримиз.

Карор ва ижро

Хозигри кунда чегара худудларида хизмат ўтётган ички ишлар, божхона ва чегара кўшиллари ходимлари Вазирлар Маҳкамасининг "Жисмоний шахслар томонидан ўзбекистон Республикаси худудига тобалар олиб келишини тартибида солиш түргисида"ги қарори талабларини бажарши, республикамиз худудига турли сифатидаги тобалар, айниқса, озиқ овқат маҳсулотларининг ноконунг тарзда кириб келиши, биздаги маъжуд тобар-моддий бойликларни ҳар хил йўллар билан республикамиздан чиқиб кетишининг олдини олиш борасида кенг кўламли тадбирларни амалга оширмоқда.

ЙЎЛ ҲАРАКАТИ

ИҚТИСОДИЙ ЖИНОЯТЧИЛИКНИ ХУШ КЎРМАЙДИ

юқорида эслатиб ўтилган қарори эълон килинганидан сўнг чегара худудларида хизмат олиб бораётган ички ишлар идоралари янада ортида. Эндиликда улар чегара худудларида жамоат тартибини сақлаш билан ўнинг ёлғон сўзларига алданиб қолиши мөмкин. Автомобиль таҳсилотларини ҳаджатларни ҳар хил йўллар билан республикамиздан чиқиб кетишининг олдини олиши ҳам назорат

бойлик ортиришини кўзлайдиган айрим "тадбиркорлар" эса ўз билганидан колмаяпти.

Мана бир мисол, кўшияни Ко-

зистон Республикасидан юр-

тизига айланма ўйларни,

БАДИЛАНГИРДАНИДАН

Сифатиз, лекин республи-

камиз худудига қиммат нарх-

ларга сотини мўжжалланган

умумий нархи уч милион

ўттиз этии минг беш юз сўмли-

масада мўмандароман ишлан-

сан экан. Тошкент вилоятига ўй-

ларни ҳар хил йўллар билан

республикамиздан чиқиб кети-

шилганда ўзине ўйлайдиган

бекларни ўйлайдиганда ҳам

худудларни ҳам беклайдиган

бекларни ўйлайдиганда ҳам

худудларни ҳам беклайдиган